

Список використаних джерел

1. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу. Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка": зб. наук. праць. Сер. : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів : Львівська політехніка, 2015. 819. С. 167-174.
2. Зіненко К.А., Кобелева Т.О Система індикаторів оцінки економічної безпеки будівельного підприємства. Інноваційна модернізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів: матеріали 7-ї Міжнар. наук.- практ. інтернет-конф., 15-16.11.2022/ орг. ком.: О.І.Маслак [та ін.]; Кременч. нац. ун. ім. М. Остроградського [та ін.]. Елект. текст. дані. Кременчук, 2022. С. 376-379.
3. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХП», 2019. 1002 с.
4. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012). Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
5. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Формування системи економічної стійкості та комплаєнс захисту машинобудівного підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2018. № 1 (35). С. 98-106.
6. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с.
7. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
8. Pererva P.G., Kobieliava T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. 1(23). С.43-50.
9. Шаульська Л.В., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Дослідження впливу підприємницьких ризиків на сталий розвиток підприємства. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2023. 3 (181). С. 14-23.
10. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.
11. Косенко О.П., Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Кон'юнктура технологічного ринку: оцінка ризиків комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. *Вісник Нац. ун-ту «ХП»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків: НТУ "ХП", 2014. № 33 (1076). С.76-87. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPIPress/9383>
12. Кобелева Т.О. Чотири стратегії комплаєнс-захисту в системі економічної безпеки промислового підприємства. Обліково-аналітичне забезпечення системи фінансово-економічної безпеки: інформаційно-комунікаційні технології та антикорупційний менеджмент: матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 07.11.2019. Х.: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. С.192-195.
13. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Складові економічної безпеки будівельного підприємства. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф., [27.10.2022] / орг. ком.: Н. Канцедал [та ін.] ; Полтав. держ. аграрний ун-т. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 1174-1176.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ

аспірант **Нестеров Д.О.**,
д.е.н., проф. **Перерва П.Г.**

Національний технічний університет «ХП», Україна

Єдиний внутрішній ринок Європейського Союзу є унікальним міждержавним простором, в якому скасовано бар'єрну функцію внутрішніх

державних кордонів, відсутні національні перешкоди для ринкових відносин, заборонені дискримінаційні обмеження на рух товарів, послуг, капіталу, робочої сили, юридичних і фізичних осіб, зменшені просторові відмінності в факторах і результатах господарської діяльності [1-13].

Розвиток торгівлі між державами, незалежно від того, є вони членами різних економічних союзів чи ні, неможливий без дотримання загальних принципів [1, 7]. Основою, на якій будуються ці принципи, є ринкові відносини [2, 4, 9]. Однак останнім часом провідна роль ринкових відносин як основи функціонування механізму міжнародної торгівлі дещо розмивається впливом політичних чинників [3, 6, 12].

Після початку повномасштабного вторгнення багато українських бізнесів замислюються про вихід на європейський ринок або вже освоюють іноземні ринки. Певний час український бізнес вже був організаційно готовий до виходу на європейські та міжнародні ринки, але йому, зокрема, заважав комплекс перфекціонізму та меншовартості, притаманний українським бізнесменам. При формуванні конкурентних переваг вітчизняного підприємства на європейському ринку пропонуємо керуватися низкою принципів, характерних для розвинених міжнародних ринків: цінність, багатовимірність, незворотність, актуалізація, інформаційна безпека [8; 13].

Принцип цінності. Це означає, що найбільший економічний інтерес на міжнародному (європейському) ринку представляють ті конкурентні переваги, які мають найбільший вплив на рівень конкурентоспроможності підприємства.

Принцип багатовимірності. Його суть полягає в тому, що відбір і реалізація найбільш економічно значущих економічних переваг повинні ґрунтуватися на використанні багатокритеріального підходу.

Принцип незворотності. Під ним мається на увазі нездатність оперативно усунути негативні наслідки невдало прийнятих і реалізованих управлінських рішень, спрямованих на підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.

Принцип актуалізації. Вона виходить з необхідності своєчасного внесення необхідних корективів в систему визначених пріоритетних конкурентних переваг у зв'язку з постійно відбуваються змінами в макро- і мікросередовищі.

Принцип права на участь у торгівлі. Цей принцип часто називають принципом "вільної торгівлі" в практиці міжнародної торгівлі. Цей основоположний принцип був проголошений низкою резолюцій Генеральної Асамблеї ООН. Принцип передбачає, що світова торгівля є фактором розвитку мирних відносин між державами, а її розширення сприяє зміцненню миру і встановленню дружніх відносин між державами. Це, перш за все, права, якими володіє будь-яка держава: право на участь у міжнародній торгівлі; право вільно укладати будь-які двосторонні, багатосторонні договори у сфері міжнародної

торгівлі; право об'єднуватися та вступати до міжнародних організацій; право користуватися перевагами (часто дуже відчутними) міжнародної торгівлі.

Принцип інформаційної безпеки. Його суть полягає в тому, що за відсутності необхідних або достовірних даних про відповідні конкурентні переваги, вони не повинні входити в систему пріоритетних переваг, яка формується. Джерелом придбання конкурентних стратегічних переваг є резерви і ресурси, які є на підприємстві, і інформація, яка є в розпорядженні підприємства.

Принцип лібералізації торгівлі. Під цим принципом маються на увазі, перш за все, зобов'язання держав щодо усунення перешкод у міжнародній торгівлі. Це означає, що держави не повинні вводити заборони та обмеження на експорт/імпорт. Виняток становить введення мита, податків, зборів. У документах СОТ дається досить розпливчате визначення «... не застосовувати обмеження, несумісні з правом СОТ, та знімати обмеження, що суперечать праву СОТ» [3, 14]; зобов'язання знизити рівень митного оподаткування імпортованих іноземних товарів та не застосовувати до імпортованих іноземних товарів внутрішні податкові ставки протекціоністського або дискримінаційного характеру. Іншими словами, імпортовані іноземні товари повинні обкладатися податками і ставками, встановленими на внутрішньому ринку країни.

Принцип захисту національного ринку. Цей принцип також поділяється на права і обов'язки держави. І вони взаємопов'язані. Права: держава має право захищати свою економіку і внутрішній ринок не тільки шляхом використання інструментів митно-тарифного регулювання - основного, але і за допомогою заходів нетарифного регулювання, а на підставах і в межах, дозволених в рамках СОТ [4, 9]; Держава має право застосовувати заходи, спрямовані на захист національної економіки в цілому, національних товаровиробників від шкоди, яка може бути заподіяна надмірними поставками імпорту або імпортом в країні експортера товарів, свідомо субсидованих державою [11]; Право на застосування антидемпінгових заходів і компенсаційних заходів, яке впливає з попереднього положення, оскільки є правом на застосування конкретних заходів. Зобов'язання: держава не повинна довільно застосовувати будь-які захисні, антидемпінгові, компенсаційні заходи; Держава не повинна цілеспрямовано субсидувати виробництво товарів, призначених для експорту.

Принцип взаємної вигоди. Під цим принципом розуміється право кожної держави: враховувати інтереси один одного при вирішенні питань у сфері міжнародної торгівлі; можливість користуватися благами міжнародної торгівлі, при цьому держава має право самостійно визначати ступінь її вигоди. Вона має і другу сторону – зобов'язання держави, зокрема: отримувати і забезпечувати свої блага з дотриманням принципів і норм міжнародного права; враховувати інтереси інших країн при здійсненні будь-якої діяльності

на зовнішньому ринку і, зокрема, в міжнародній торгівлі; не застосовувати в міжнародній торгівлі примусові заходи, спрямовані на отримання вигоди в односторонньому порядку або спрямовані на обмеження прав іншої держави (держав); Не пов'язувати надання економічної допомоги країнам, що розвиваються, або слаборозвиненим країнам з політичними вимогами.

Принцип недискримінації передбачає права держави: не піддаватися дискримінації, повною мірою користуватися загальним режимом доступу товарів на ринки інших держав, а також умовами діяльності фізичних (юридичних осіб); - надавати іноземним товарам, іноземним фізичним (юридичним) особам іншої держави (держави-партнера) більш вигідні умови в порівнянні із загальними, але в той же час недискримінаційними режимами; захищати свої внутрішні від імпорту товарів з інших країн, які завдають шкоди економіці в цілому або окремій галузі. І, як вимушена необхідність, прийняття правових обмежувальних заходів щодо товарів, фізичних (юридичних) осіб іншої держави без будь-якої різниці. Дія цього принципу тягне за собою зобов'язання держави: не застосовувати до товарів, фізичним (юридичним) особам іншої держави менш сприятливий режим, ніж до товарів, фізичним (юридичним) особам будь-якої третьої держави, і не допускати відмінностей між ними на шкоду конкретній окремій державі (державам); держава не має права нав'язувати іншій державі будь-які додаткові умови, які б перешкождали діяльності на її території; у разі правомірного введення та застосування обмежень використовувати їх у недискримінаційний спосіб; країни, що розвиваються, не мали права дискримінувати розвинені країни, незалежно від характеру їх економіки.

Активна участь будь-якої держави в європейському ринку, особливо в умовах інтеграції та глобалізації, неможлива без дотримання міжнародних правових норм. Укладені договори (контракти) будуються за принципами міжнародного економічного права, що дозволяє сторонам договору (контракту) стати рівноцінними його учасниками.

Список використаних джерел

1. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпека промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с.
2. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.
3. Pererva P.G., Kobieliava T.O., Shaulska L.V. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2023. 1(23). С.43-50.
4. Шаульська Л.В., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Дослідження впливу підприємницьких ризиків на сталій розвиток підприємства. *Енергозбереження. Енергетика. Енергоаудит*. 2023. 3 (181). С. 14-23.
5. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: *Знання*, 2009. 1070 с.
6. Кобелева Т.О. Формування показників комплаєнс-безпеки держави та підприємства. Механізми управління соціоекологічною безпекою держави: колективна монографія /

- Т.О.Кобелева, Л.М.Черчик, Н.В.Коленда та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.М.Черчик. Луцьк: Терен, 2019.- С.193-208.
7. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Визначення ризику оцінки стану кон'юнктури вітчизняного ринку асинхронних двигунів. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. 1. С. 79-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2012_1_10.
8. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Складові економічної безпеки будівельного підприємства // Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін : зб. наук. пр. Всеукр. наук.-практ. конф., [27 жовтня 2022 р.] / орг. ком.: Н. Канцедал [та ін.]; Полтав. держ. аграрний ун-т. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 1174-1176.
9. Зіненко К.А., Кобелева Т.О. Методичний підхід до комплексного оцінювання економічної безпеки будівельного підприємства. Сучасні технології менеджменту : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. / відп. ред. Л. Черчик. Луцьк : ВНУ ім.Л.Українки, 2022. С.71-74. URL: [http:// repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60200](http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/60200)
10. Перерва П.Г., Кобелева Т.О., Ткачова Н.П. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу. Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка" : зб. наук. праць. Сер. : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів : Львівська політехніка, 2015. – № 819. – С. 167-174.
11. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХПІ», 2019. 1002 с.
12. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer / P.G.Pererva., Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.
13. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Формування системи економічної стійкості та комплаєнс захисту машинобудівного підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2018. № 1 (35). С. 98-106.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ НАУКОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В ФРН

аспірант Перерва О.П.

к.е.н., доц. Романчик Т.В.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Україна

Стратегії, контури та напрями моделей розвитку національних інноваційних систем ЄС визначені в Концепції єдиного європейського дослідницького простору, яка була сформована на Лісабонському саміті. Там одним із головних завдань було визначення перспектив розвитку ЄС на період до 2021 року та подолання основних викликів ХХІ століття [1-13]:

- подолання розриву між використанням результатів досліджень та рівнем фундаментальних досліджень;
- подолання розриву між ЄС та США і Японією з точки зору фінансування НДДКР;
- подолання фрагментації науково-технічної політики;
- посилення стимулів до інновацій та інновацій.

З метою стимулювання інновацій за кордоном ЄС задіяв нові інституції для міжрегіонального та регіонального розвитку. Функції цих структур